

Karaktärisering och kulturhistorisk värdering

Öjaby kyrka

Öjaby socken i Växjö kommun
Kronobergs län

Smålands museum
Thomas Lissing
2006

Inledning

Bakgrund och syfte

I samband med upprättandet av vård- och underhållsplaner för kyrkor i Växjö stift har Smålands museum på uppdrag av Växjö kyrkliga samfällighet genomfört en karaktärisering och kulturhistorisk värdering av Öjaby kyrka under sommaren 2006. De kyrkor som berörs är de som tillhör Svenska kyrkan och omfattas av kulturminneslagen, dvs. kyrkobyggnader som är tillkomna före utgången av år 1939 och ytterligare några som skyddas genom särskilt beslut av Riksantikvarieämbetet. Arbetet bekostas av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen. Karaktäriseringen och den kulturhistoriska värderingen syftar till att användas som underlag för vård- och underhållsplanen.

Nedanstående material består av en historik över kyrkobyggnaden, en beskrivning av exteriör och interiör samt en kulturhistorisk bedömning. Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering samt arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gått igenom har främst varit läns museets topografiska arkiv och Antikvarisk- topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet i Stockholm. Uppgifter har vidare hämtats från aktuell litteratur, däribland hembygds litteratur. De redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av kyrkobyggnadens historia.

Kulturhistorisk bedömning

En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan kontinuerligt föremål för omvärderingar. Bedömningen utgår från såväl den enskilda kyrkobyggnadens värden som kyrkomiljön i sin helhet, men också värden i förhållande till andra kyrkobyggnader i stiftet och övriga landet. Inför varje planerad förändring skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Den kulturhistoriska bedömningen utgör underlag för beslut om vilka åtgärder som kan vara berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

Öjaby kyrka

Kortfattad historik

Öjaby kyrka är belägen vid den västra stranden av Helgasjöns sydspets, intill den gamla landsvägen mellan Växjö och Jönköping och i hjärtat av Öjaby samhälle. Den omges av kyrkogården som efter 1940-talets utvidgning sträcker sig ända ner till vattnet.

Stenkyrkan uppfördes under 1400-talet, men har troligen haft en föregångare innan dess. Församlingen nämns redan år 1273 som Öaby, kanske stod då en stavkyrka på platsen. Sakristian tillkom vid 1600-talets mitt och strax därefter ett vapenhus av trä. Det senare ersattes av ett vapenhus i sten år 1779.

I mitten av 1800-talet fanns planer på att Öjaby församling tillsammans med grannförsamlingen i Härlöv skulle bygga en ny kyrka, men Öjaby valde att behålla sin gamla kyrka.

Den 29 mars 1906 eldhärjades kyrkan. Branden startade i ett uthus till den närbelägna skolan men spreds med vinden även till kyrkan. En hel del inventarier hann räddas, men kvar efter eldsvådan stod bara de medeltida murarna. Det kyrkorum som sedan återskapades fick en prägel av jugend och nationalromantik, men har under senare år omgestaltats.

Exteriör

Öjaby kyrka är en enskeppig salkyrka uppförd av sten och orienterad i en öst-västlig riktning. Den består av ett långskepp utan utifrån synlig kormarkering och åt väster ett mindre vapenhus. Mot norr är sakristian tillbyggd i rät vinkel mot långskeppets kor.

Vapenhuset är lägre än långhuset och har ett högre sadeltak. Till formen är byggnadskroppen närmast kvadratisk.

En trappsten av släthuggen granit ligger framför vapenhusets port i väster, vilken är kyrkans huvudentré och enda egentliga ingång till kyrkorummet. Porten är av mörkt betsad ek av modern modell och formad efter det rundbågevalv den sitter i. På den södra sidan sitter ett litet spröjsat fönster i ett stickbågevalv.

Långhuset är rektangulärt till formen och har ett mycket högre sadeltak för sin storlek. Byggnaden har tre stora fönster i rundbågevalv på den södra sidan och två motsvarande på den norra. Där det tredje skulle ha suttit finns istället sakristians utbyggnad. På den västra gavelfasaden sitter ett svart järnsmitt ankarslut vid respektive takfot, samt ovanför vapenhusets taknock en gallerförsedd ventilationsglugg. På den östra gaveln sitter två likadana ankarslut samt en motsvarande ventilationsglugg med nätgaller. Mitt på gaveln leder en trappa av träsyllar ner till en låg källarport av modern modell. Trappan har svartmålad järnräcken och är försedd med en gallermatta av järn.

Sakristians västra vägg ligger i liv med långskeppets gavelvägg utan synlig skarv. På denna finns ett mindre fönster i ett stickbågevalv. Mot norr sitter ett liknande fönster och ovanför det en mindre ventilationsglugg försedd med nätgaller. På sakristians östra sida finns dess separata ingång. En trappa i huggen granit om fyra steg med räcken i svartmålat järn leder upp

till porten. Denna är utförd i mörkt betsat trä och sitter i en stickbågeformad öppning. Ovanför denna finns en armatur av stansad kopparplåt.

Hela kyrkans fasad är slätputsad och kalkavfärgad vit. Längs hela byggnaden löper en decimeterhög sockel som också slätputsats men målats i svart. Utmed hela östra väggen, både långskeppets gavel och sakristians långsida, växer en hög häck direkt mot fasaden.

Både vapenhusets, långskeppets och sakristians tak är täckta med rundfasade spån. Vindskivor och takfotens listverk är av svartmålat trä. Samtliga hängrännor och stuprör är av kopparplåt. Vapenhusets taknock krön av en kyrktupp i plåt och långhusets tak av två smidda järnkors.

Fönstren har brunmålade ytterbågar av trä. De större är indelade i sex mindre lufter, varav de fyra nedre är rektangulära till formen och de två övre tillsammans bildar rundbågens halvcirkel. Solbänkarna är utförda av kraftigt dimensionerad huggen granit.

Exteriöra förändringar

Öjaby kyrka uppfördes som en enkel rektangulär salkyrka under den senare delen av 1400-talet. Vapenhuset i väster byggdes till och stod färdigt år 1779. Innan dess hade kyrkan troligen ett vapenhus av trä, uppfört under andra hälften av 1600-talet. Sakristian tillkom ungefär samtidigt.

Fram till slutet av 1800-talet hade kyrkan spåntak, vilket då täcktes med tegelpannor. Fönstrens storlek och placering har växlat under åren. 1719 togs ett nytt fönster upp, troligen i nordmuren. 1817 fick kyrkan ytterligare ett fönster, troligen i sydväggens sydvästra del.

Efter branden 1906 återstod bara stenmurarna av kyrkan. Murarna till sakristia och vapenhus höjdes, samtidigt som fönstren fick den storlek och utformning som de har idag. Nya tak uppfördes och täcktes med tegelpannor. Den yttre förändringen blev alltså ganska påtaglig för att vara en restaurering.

Vid källarnedgången byggdes 1907 en utbyggd portal med sadeltak. Denna revs vid restaureringen 1942 och ersattes av ett utsprång med liggande träluckor. 1975 togs dessa bort och ersattes av en öppen trappa ner till källarportens valv.

Interiör

Vapenhuset är kort med stor takhöjd och gör ett mörkt intryck, främst på grund av den mörka inredningen.

Väggarna är slätputsade och avfärgade vita, medan golv och socklar består av kalkstensplattor. Innertaket är något brutet och går långt ner på sidoväggarna. Det består av mörkt betsade brädor. En modernt utformad trappa i mörkt betsat trä leder på den södra väggen upp till läktaren. Kyrkportens insida är också av mörkt betsat trä, liksom dörren in mot kyrkorummet. Mot den norra väggen står två äldre bänkar i mörkt trä och ovanför dem tre moderna armaturer i glas och mässing, monterade på en längsgående betsad bräda.

Vindfång saknas och kyrkorummet börjar därmed direkt innanför vapenhusets dörrar. Det är relativt litet och mörkt och präglas framför allt av 1970-talets genomgripande restaurering och dess murriga färgskala. Eller rättare sagt av bristen på färg i inredningen.

Golvet består av fernissade brädor med en mittgång av kalkstensplattor. Väggarna är vitkalkade och tredingstaket av brädor och dess enkla taklist är färgat i mycket mörkt blått. Fönstrens innerbågar av trä är målade i kontrasterande svart färg. De har i kyrkorummet ofärgat katedralglas monterat i blyspröjs.

De öppna bänkarna av modernt och enkelt snitt är mörkt betsade och utförda av trävirke med mycket grov ådring och talrika kvistar. De har mörkt blå dynor och står i två långa kvarter, ett på var sida om mittgången. Gavelstyckena saknar all form av utsmyckning.

På sidoväggarna hänger fyra ljushållare i mässing och på den bakre väggen finns fem putti uppsatta, från den tidigare altaruppsatsen, samt ett dopfat av mässing utfört i jugendstil. Dessutom sitter på väggen ett trästycke från det tidigare dekorerade innertaket. Ovanför mittgången hänger två mässingskronor.

Två trappsteg leder upp till koret, vars golv består av kalkstensplattor. Även här är väggarna vitkalkade och innertaket mörkblått. Den stora altaruppsatsen upptar nästan hela den östra korbäddväggen och utgör kyrkorummets blickfång. Ovanför denna, på en utskjutande sten i väggen, ligger ett skulpterat lamm med sin fana. Invid altaruppsatsen står ett ståndur och en primklocka med träställning i nationalromantisk stil.

Det moderna bordsaltaret är fristående för gudstjänster versus populum och inramas av den rätvinkliga och lika moderna altarringen med blått tyg på knäfallet. Båda dessa är utförda i mörkt betsat trä.

Predikstolen är utförd i en lätt barockimiterande stil med figurer hämtade från den tidigare predikstolen. Dess färgsättning går främst i gulbruna nyanser, med inslag av ockra, beige, guld, brunt och blått. Predikstolen sitter på den norra väggen och över den ljudtaket i samma stil och färgsättning.

I koret står också dopfunten i sandsten, samt en enkelt utförd ambo i betsat trä. På den södra väggen sitter en ljusbärare av svart smide och dekorationer av olika metallplåtar. En ljushållare av mässing sitter på vardera sidovägg och i den norra väggen leder ett rundbågevalv in till sakristian.

Sakristians dörr är modern av ljust lackat trä och utförd med tre speglar. Innerväggarna är vitmålade och taket av mörkt betsade brädor. Golvet består av mörkt klinker med svarta träsocklar. Den fasta skåpinredningen är av omålat trä och på den norra väggen hänger en äldre psalmnummertavla. I det östra fönstret, där piscina finns inbyggd i fönsterbänken, hänger ett krucifix av Eva Spångberg och i taket en liten mässingskrona.

Läktaren i kyrkorummet bärs upp av två pelare med en vilande tvärbalk, alla utförda i mörkt betsat trä utan dekorationer. Undertaket består också av mörka brädor, med fyra infällda armaturer över bänkarna. Läktarbarriären är utförd i samma grova stil som altarring och läktartrappa och saknar utsmyckning.

Läktargolvet är platt och klätt med en brun heltäckningsmatta. Fast bänkinredning saknas, här finns bara lösa stolar.

Orgelfasaden är utförd i mörkt betsat trä med tre dekorativa element i form av skuret och målat trä med förgyllningar från 1910. Den är i övrigt mycket enkel i sitt utförande.

I kyrkorummets innertak finns fyra spotlights infällda ovanför läktaren. I det nordvästra hörnet finns dessutom en liten del av dekormåleriet från kyrkans återuppbyggnad 1907 sparad.

Under koret ligger ett mycket lågt källarrum. Det har funktion som elcentral och används dessutom som förråd.

Interiöra förändringar

Den 11 juni 1896 slog blixten ner i kyrkan och antände golvet. Elden släcktes men vattenbegjutningen gjorde det nödvändigt att byta ut golvet.

År 1906 ödelades kyrkan av en omfattande brand, endast murarna stod kvar. Efter detta fick all inredning nyttillverkas och restaureringen leddes av arkitekt Axel Lindegren.

Innertaket var tidigare plant, men gjordes nu brutet. Cementplatta gjöts och på det lades golv av polerad kalksten i gångar och kor. I sakristian lades nytt trägolv. Växjöbladet beskrev den 11 december kyrkans nya färgsättning:

”Taket är måladt i mättad crème-färg och dekoreradt med fyra friser. Väggarna äro hållna i en mycket varm gul kalkfärg. Under taklisten är målade en fotsbred fris, som löper rundt hela väggen, med stiliserande ornament med växtmotiv. Altare och predikstol äro nygjorda i 1600-talets stil, marmorerade och förgyllda; läktarbarriär och altarrund äro hållna i samma stil. Kyrkans dörrar och bänkar äro målade i röd täckande färg. Vapenhusets och sakristians tak och väggar äro målade i samma färg som kyrkan, med det undantag att sakristians dörr är i grönt. Nummertafeln äro hvita med röda siffror; omramningen står i arkitektoniskt hänseende i öfverensstämmelse med altaret och predikstolen. Öfver altaret äro på väggen målade fyra änglar med ett språkband, å hvilket läses: >>Ära vare Gud i höjden>>. Mellan predikstolen och baldakinen läses inramandet i ornament IHS, från hvilka bokstäver förgyllda strålar utgå åt höger och vänster”.

Altaruppsatsen räddades undan elden men ansågs vid tiden för stor och dominerande för koret. Den beskars hårt och omgestaltades därmed fullständigt, även om flertalet av de äldre figurerna återanvändes.

Vid restaureringen 1942 under ledning av arkitekt Paul Boberg målades den inre dekorativa målningen över. Frismålningarna bedömdes sakna konstnärligt värde.

Restaureringen 1975 sattes igång innan Riksantikvarien fått uttala sig och fick godkännas i efterhand. ”I nu föreliggande förslag kommer framför allt ny läktarbarriär, bänkarnas färgbehandling och altarring att bryta mot rummets hittillsvarande enhetliga karaktär”, framhöll ämbetet i sin skrivelse till församlingen.

I oktober samma år skrev Kronobergaren: ”Tore Klarén heter arkitekten i sammanhanget, han har lyckats synnerligen bra. De många färgerna är borta, kyrkorummet går nu i vitt och trävitt”.

Då orgelverket byttes ut 1977 gjordes en förenkling av fasaden, trots att riksantikvarieämbetet motsatt sig detta.

Viktigare inventarier

Dopfont från ca 1200. Altaruppsatsens och predikstolens figurer är från 1694 respektive 1664 och kommer från den tidigare inredningen. Storklockan är från 1538.

Kyrkogården

Kyrkan ligger i den norra delen av kyrkogården, den del som var den ursprungliga. På en kulle strax sydväst om kyrkobyggnaden står den spånklädda och rödfärgade klockstapeln. Den har tre hjärtstockar och åtta stråvor. I stapeln hänge två klockor och på spirans plåtflagga står årtalet 1681.

Från grinden vid landsvägen leder en grusgång ner till kyrkans entré och löper sedan runt kyrkobyggnaden. I vinkeln mellan sakristia och långskepp är marken gräsbevuxen och där ligger också en gravhäll av järn från 1700-talets slut.

Mot norr och mot landsvägen i väster omgärdas kyrkogården av en stödmur. Endast den västra delen är kallmurad, medan resten har tillkommit senare. Strax intill klockstapeln finns också en rest av den äldre södra kallmuren och utanför denna ligger ett gravkapell infogat i terrängen. På senare tid har kyrkogården blivit utökad ner till sjön åt öster, men framför allt åt söder. Detta område är stort och delvis outnyttjat, och avgränsas i väst av en kraftig stödmur i cementbruk.

Kyrkogården är gräsbevuxen med gångar av grus. De grusgravar som tidigare funnits är nu igensådda med gräs. Rygghäckar av olika höjd förekommer på de nyare delarna av kyrkogården, samt en hel del björkar. Intill kyrkan finns ett fåtal äldre lövträd, främst utanför muren längs den gamla landsvägen.

Kulturhistorisk karaktärisering och bedömning

Av den nuvarande kyrkan i Öjaby är det bara murarna och en del av inventarierna som är någorlunda ursprungliga. Resten av byggnaden och det mesta av inredningen försvann då kyrkan eldhärjades år 1906. Man hann rädda en del lösa föremål, men kvar stod ett tomt skal av sten. Med detta som utgångspunkt uppfördes sedan den kyrka som nu står på platsen, till stora delar alltså en 1900-talskyrka men med ett medeltida ursprung. Kyrkorummets gestaltning präglades då av jugend och nationalromantik. Detta ansas bland annat i predikstolens formgivning, även om förebilden är hämtad från 1600-talet, liksom i bänkarna och den tidigare läktarbarriärens utformning.

Den tidiga 1900-talsstilen började suddas ut på 1940-talet och försvann nästan helt vid den restaurering som leddes av arkitekt Tore Klarén år 1975. Då nytillverkades stora delar av kyrkans inredning i ett ganska grovt och för tiden typiskt utförande. Interiören präglas idag av detta förenklade formspråk i mörka nyanser, många detaljer är betsade i brunt istället för målade i täckande färg. Det ger ett mycket dystert intryck på besökaren och verkar främmande för den ålderdomliga miljön.

Det är idag inte helt lätt att veta hur man ska betrakta Öjaby kyrka – som en medeltida kyrka, en jugendkyrka eller en modern 70-talskyrka. Exteriören skvallrar om en medeltida helgedom som växt och utvecklats med tiden och församlingen, medan insidan talar ett helt annat språk. Att en kyrka har olika ”tidsskikt” som går att läsa ut av interiören kan i många fall vara värdefullt, men i Öjaby kyrka har den senaste restaureringen tillåtits dominera totalt.

Att återskapa inredningen från 1908 torde knappast vara aktuellt, men vid en framtida omgestaltning av kyrkorummet vore det önskvärt att tona ner de träreina inslagen. Interiören

skulle vinna mycket bara på att snickerierna blev målade i en ljus täckande färg för att inte framstå som så dominerande. Det gäller i synnerhet altarring, läktare, läktarbarriär, läktartrappa och vapenhusets innertak. Även kyrkorummets kraftigt allmogebå innertak skulle kunna tonas ner till en ljusare nyans. Detsamma gäller också fönstrens innerbågar som idag är svartmålade och därmed ”försvinner” i det infallande motljuset.

Med enkla medel skulle Öjaby kyrkas interiör framstå som mer ljus och välkomnande. Inredningsdetaljerna från 1970-talet har dock knappast något bestående kulturhistoriskt värde, utan kan i framtiden ersättas med mer hantverksmässigt och konstnärligt utförda snickerier.

I det restaureringsförslag som nu föreligger för åren 2007-2008 behandlas flera av dessa nämnda åtgärder. Altarring och läktarbarriär kommer att bytas ut mot nytillverkade delar i en något stramare och mer tidsneutral stil. Även orgeln kommer att bytas ut. Bänkarna skall målas i täckande färg och eventuellt slipas jämna innan det. Väggarna kalkas om och innertaket målas i en ljusare blå nyans.

Dessa åtgärder kan innebära en klar förbättring av Öjaby kyrkas interiör. Förhoppningsvis kan ommålningen komma att omfatta fler av de nu så mörka inredningsdetaljerna.

Händelseregister

Kyrkan uppförs på 1400-talet. Vid 1600-talets mitt tillkom sakristian

- 1664 - Predikstol
- 1677 - Järnbeslagen kyrkkista av Nils Snickare i Helgevärma
- 1681 - Klockstapeln uppförs på kyrkogården
- 1694 - Altarskåp av Gustaf Kihlman och Anders Ekberg
- 1719 - Nytt fönster åt norr
- 1779 - Vapenhuset i väster uppförs
- 1817 - Nytt fönster åt söder
- 1819 - Kyrkogården utvidgas
- 1842 - Klockstapelns tak byggs om till den nuvarande formen
- 1851 - Kyrkogården utvidgas västerut fram till landsvägen
- 1870 - Kyrkogården utvidgas norrut
- 1891 - Kyrkogården utvidgas ytterligare norrut
- 1892 - Nytt golv läggs in
 - Bjälklaget repareras
 - Nya bänkar
 - Fasaderna kalkavfärgas
- 1896 - Golvet repareras efter blixtnedslag
 - Tegeltak läggs ovanpå spåntaket
- 1906 - Kyrkan eldhärjas
- 1907 - Kyrkan återuppbyggs under ledning av arkitekt Axel Lindegren
 - Cementplatta gjuts under golven
 - Kor och gångar får stengolv
 - Trägolv i sakristian
 - Pannrum under koret
 - Utbyggnad åt öster till pannrumstrappan
 - Nya takstolar på hela byggnaden
 - Yttertak av tegel

- Nytt brutet innertak
- Ny läktare som görs större
- Predikstol flyttas från södra till norra sidan
- Ny fönsteröppning i den norra muren
- Nytt fönster i sakristian
- Ny ingång från väster till sakristian
- Vindfång utförs
- Ny skåpinredning i sakristian
- Vinkällare i sakristian
- Ny predikstol
- Nytt altare
- Altaruppsatsen beskärs och omgestaltas (från 12 till 6 fält)
- Ny altarring
- Ny läktarbarriär
- Kyrkan ommålas och dekorerar invändigt
- Klockstapeln kläs delvis med kopparplåt
- 1908 - Kyrkan återinvigs den 20 december av biskop N J O H Lindström
- 1937 - Elektrisk belysning och orgelfläkt installeras
- 1942 - Kyrkan restaureras under ledning av arkitekt Paul Boberg, Växjö
 - Ytterväggarna putsas om och kalkavfärgas
 - Huvudingången vidgas och förses med nya ekdörrar
 - Pannrummets portal rivs och ersätts med snedställda träluckor
 - Ny värmeledning installeras
 - Innanfönster monteras
 - Innertaket kläs med träfiberplattor
 - Bänkarna ändras
 - Dopklockan placeras i koret
 - Orgeln ses över
 - Den medeltida dopfunten återbördas till kyrkan
 - Bänkarna målas grönbå och röda
 - Innertaket målas blått och väggarna vitgrå
 - Vägghast sittbänk i vapenhuset
- 1949 - Kyrkogården utvidgas åt öster till sjön och åt söder
 - Nytt gravkapell av E. Erlandsson
- 1955 - Orgel av Hammarbergs orgelfabrik, Göteborg
 - Orgelfasaden modifieras
- 1961 - Putsen på kyrkans innerväggar förbättras
 - Ytterdörrarna renoveras
 - Ny tygklädsel på altarringen
- 1964 - Den sedan 1906 försvunna kyrktuppen sätts upp
- 1966 - Den sedan 1906 försvunna kyrkkistan återbördas
- 1967 - Dokumentskåp byggs in i sakristians östra vägg
 - Fönsterbänk av granit med piscina i östra fönstret
 - Sakristians trägolv ersätts med klinker
- 1968 - Duva till predikstolen av bildhuggare Herbert Thorsjö, Öjaby
- 1971 - Triumfkrucifix av Eva Spångberg i sakristians fönster
- 1975 - Restaurering under ledning av arkitekt Tore Klarén
 - Taket täcks med tryckimpregnerad furuspån
 - Fasaderna putsas om i varierad tjocklek
 - Källarens snedställda nedgång rivs och ersätts med nisch i muren

- Spår av dörr och fönster markeras i sydsidans puts
- Innerväggarnas stenar friläggs och putsas tunt
- Nytt golv
- Predikstolen sänks
- Altaruppsatsen omändras
- Ny altarring
- Bänkarna kortas och förses med gavelstycken mot väggen
- Ny mindre orgelläktare
- Orgelhuset minskas i omfång
- Rest av frismålning från 1908 i orgelhuset konserveras
- 1977 - Orgel av orgelbyggare Olof Berg, Nye
- Ny orgelfasad
- 1985 - Kyrkogården byggs ut
- 1991 - Klockstapelns upphängningsanordningar repareras
- 1996 - Ljusbärare i form av smidestråd, av Erika Samuelsson
- 2007 – Planerad interiör restaurering

Källförteckning

Följande arkiv och litteratur har nyttjats i samband med vårdplansarbetet:

Antikvarisk- topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet i Stockholm.
Handlingar från Kungl. Byggnadsstyrelsen är inkluderade

Klipparkivet vid Smålands museum: Åseda kyrka

Topografiska arkivet vid Smålands museum: Uppvidinge kommun, Byggärenden, Öjaby kyrka

Vassi Heidi, red, *Kyrkobyggnader i Kronobergs län*, 1998

Liepe Anita, *Växjö och Öjaby kyrkor*, Stockholm 1971